Sæculares, quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cujuscumque dignitatis, ac præminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, & quorum specialis & nominatim mentio facienda sit, prædictorum Regnorum ac Ditionum Inquisitores, potestate a Nobis tradita, & quatenus opus sit, præsentium tenore de novo concessa, prout in caussis Fidei, juxta Sacrorum Canonum formam, nec non Sancti Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, privilegia, consuetudines, & decreta, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex ejusmodi excessibus culpabiles repererint, in eos, pro criminum qualitate & circumstantiis, suspensionis ab officio confessiones audiendi, vel etiam ab executione Ordinum, privationis Beneficiorum, Dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis activæ ac passivæ, si Regulares fuerint, aliasque pœnas decernant; omnes etiam, vel earum tantum aliquas, in perpetuum, vel ad tempus infligendo.

* Quicumque vero alium quemlibet aliquo ex supradictis modis deliquisse cognoverint, eum, intra terminum dierum, in Edictis Sancti Officii ejusmodi Inquisitionis præfigi solitum, eidem Sancto Officio denunciare teneantur: alioquin pœnas non denunciantibus per eadem Edicta infligi consuetas, incurrant. Veruntamen ab hujusmodi onere denunciandi justis de caussis eximi volumus & eximimus personam ipsam pœnitentem dumtaxat in caussa propria, idest in casu, quod suum peccatum confitens, a Confessario adigatur ad sibi manifestandum nomen complicis in eodem peccato: tunc enim pœnitentem hujusmodi ab obligatione eundem Confessarium denunciandi liberamus. Sed quando aliunde, quam ex propria, ut dictum est, confessione, noverit Confessarium aliquo ex superius enumeratis, & Sancto Officio denunciandis modis deliquisse, tunc eum & ipse denunciare ex ista aliunde habita notitia teneatur.

* Quod si Confessarii de complicis nomine perperam interroganti, absolutionemque, ni sibi detegatur, denegantis actum contingat ejusmodi esse, ut, quamvis imprudens, & malus, simplex tamen quidam, & nudus actus fuerit, idest iis circumstantiis destitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in sæpe dicto Nostro Brevi reprobatam, tamquam ad licitam, eundem Confessarium suspectum reddant; tunc istiusmodi delictum, neque denunciationis oneri, neque Sancti Officii prædicti cognitioni subjectum erit; sed de illo cognoscere, atque in delinquentem Confessarium, per suspensionem ab audiendis confessionibus, vel alias canonicas, & legitimas pœnas pro delicti modo animadvertere, ad locorum Ordinarios in sua cujusque Diœcesi omnino spectabit.

* His igitur circa ordinem, formam, modumque contra ejusmodi delinquentes procedendi, ut præfertur, constitutis, ac suis unicuique Judici Ecclesiastico juribus assignatis, & distributis; hanc Nos deinceps regulam ab omnibus observari ac custodiri volumus & mandamus, si quando talia delicta deprehendi contigerit; quæ tamen haud unquam posthac eventura in Domino confidimus; accedente insuper præclara inclytæ Lusitanæ Nationis universæ erga Sedem Apostolicam observantia & obedientia, nec non eximia tum istius Sanctæ Inquisitionis Officii, tum cujusque loci Ordinariorum nunquam defutura vigilantia. Quapropter quæcumque aliter, quam præsentibus Nostris decrevimus & constituimus, sive in Edictis præfati Officii Inquisitionis, sive in quibuslibet quorumvis Ordinariorum Mandatis, aut Pastoralibus Litteris, vel Decretis antehac statuta prodierint, ea Nos, quoniam post Apostolicam hanc a Nobis propositam agendi, seu judicandi normam minus necessaria fore censemus, desinere jam, & cessare, ac, veluti nunquam emanassent, omnem obligandi vim amittere, Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, statuimus, atque sancimus.

* Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes nostras Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque cujusvis status, gradus, ordinis, præminentiæ, & dignitatis existant, seu alias speciali, & individua mentione & expressione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque caussæ, propter quas tum præinsertæ, tum præsentes emanaverint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet etiam privilegiata caussa, colore, prætextu, & capite, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed ipsas præsentes, easdemque præfatas in forma Brevis Litteras, firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab omnibus & singulis præmissis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exacte, & inviolabiliter observari.

* Sicque & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosve quoslibet quacumque authoritate, potestate, & præeminentia fungentes & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

* Non obstantibus quibusvis Apostolicis, & in Universalibus, sive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, sive specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, Editis quoque prædicti Inquisitionis Officii, & & quorumcumque Ordinariorum, etiam Episcoporum, & Metropolitanorum Mandatis, Litteris Pastoralibus, sive Decretis, nec non ejusdem Officii, & quarumcumque Ecclesiarum etiam Episcopalium & Metropolitanarum, & quorumcumque Ordinum, Congregationum, Religionum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, aliisve quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis eidem Inquisitionis Officio, illiusque Inquisitoribus, Commissariis, aliisque Officialibus, tum etiam Ecclesiis, eorumque Prælatis, Ordinibus, Congregationibus, Institutis, Societatibus, illorumque Superioribus, & personis quibuslibet, sub quibusvis verborum tenoribus & formis, & cum quibuscumque etiam efficacissimis & insolitis derogationibus, clausulis, atque decretis, etiam Motu, & Apostolicæ potestatis plenitudine similibus, seu ad quarumcumque personarum, etiam Regia, aliave qualibet mundana, vel Ecclesiastica potestate fulgentium instantiam, vel alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, confirmatis, & innovatis.

* Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, & de verbo ad verbum expressis & insertis, formasque hujusmodi pro plene & exacte observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus.

* Volumus autem, ut earundem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra ubique habeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

* Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum condemnationis, reprobationis, confirmationis, sanctionis, prohibitionis, ordinationis, abrogationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

* Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ 1746. Quarto Nonas Junii, Pontificatus Nostri Anno sexto.

II.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

ad perpetuam rei memoriam.

AD eradicandum pravum zizanii semen, quod ab adversario generis humani in Agro Dominico sparsum, per Lusitaniæ primum Regiones pullulare compertum fuerat; ubi nimirum apud nonnullos Confessarios, in administrando Sacramento Pœnitentiæ, perversa quædam & absurda praxis, Ecclesiasticis Regulis contraria, eidemque Sacramento injuriosa, & ad avertendos Fideles ab ipsius salutifero usu quam maxime tendens, introduci ceperat; pro imposito Nobis vigilandi debito, Apostolicas in forma Brevis Litteras direximus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Portugalliæ, & Algarbiorum Regna atque Ditiones constitutis, quas deinde per alias Nostras sub plumbo expeditas Litteras, nuper, quarto nimirum Nonas elapsi mensis Junii, confirmavimus & innovavimus, adjectis nonnullis ordinationibus & declarationibus, quas ad meritas pœnas tam delinquentibus, quam contrarium tenentibus, sive docentibus, irrogandas, & ad rectum adversus eos procedendi ordinem in prædictis Regnis & Ditionibus servandum, opportune expedire in Domino judicavimus.

* Earum autem Litterarum, quas ad hujusmodi erroris & abusus reprobationem primum edidimus, hic tenor erat.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ven. Fratres, salutem, & Apostolicam benedictionem.

* *SUprema omnium Ecclesiarum solicitudo, & divina Jesu Christi omnium Pastorum Principis, cujus vices plane immerentes gerimus, Charitas assidue urget Nos, ut pro commissa divinitus imbecillitati nostræ universi Dominici gregis cura, semper advigilantes, periculis animarum, sicubi forte superimpenderint, per omnes Christiani Orbis Populos, ac Nationes opportune, quantum cum Domino possumus, occurramus; atque iis præcipue Regnis, & locis, peculiari quodam Apostolicæ nostræ Charitatis studio, authoritatisque providentia consulamus, in quibus, cum Fides, Religio, Pietas quam maxime floreant, callidus humani generis hostis nocere Fidelibus dum aperto bello desperat, per insidias molitur, in Angelum scilicet sese lucis transfigurans, & ementita boni specie incautis illudens; qua ex arte non minora sæpe animarum detrimenta, quam ex aggressione manifesta esse proventura nequissimus veterator confidit. In harum autem fraudum numero computamus, quod in florentissimis Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, & Ditionibus, quibus Vos Antistites summa cum Sacerdotalis virtutis vestræ commendatione præsidetis, & quibus pro singulari erga Catholicam Ecclesiam, atque Apostolicam hanc S. Sedem observantia meritæ debentur laudes, nuper eventisse non sine ingenti animi nostri dolore cognovimus. Pervenit enim haud ita pridem ad aures nostras, nonnullos istarum partium Confessarios falsa zeli imagine seduci se passos, sed a zelo secundum scientiam longe aberrantes, perversam quandam, & perniciosam praxim in audiendis Christi fidelium Confessionibus, & in saluberrimo Pœnitentiæ Sacramento administrando invehere, atque introducere cœpisse; ut videlicet, si forte in pœnitentes incidissent socium criminis habentes, ab iisdem pœnitentibus socii hujusmodi, seu complicis nomen passim exquirerent; atque ad illud sibi revelandum non inducere modo suadendo conarentur; sed, quod detestabilius est, denunciata quoque, nisi revelarent, absolutionis Sacramentalis negatione, prorsus adigerent, atque compellerent; imo etiam complicis ejusdem nedum nomen, sed habitationis insuper locum sibi exigerent designari: Quam illi quidem intolerandam imprudentiam, tum procurandæ complicis correctionis, aliorumque bonorum colligendorum specioso prætextu colorare, tum emendicatis quibusdam Doctorum opinionibus defendere non dubitarent; cum revera opiniones hujusmodi vel falsas, & erroneas sequendo, vel veras, & sanas male applicando, perniciem tam suis, quam pœnitentium animabus conciscerent, ac sese præterea plurium gravium damnorum, quæ inde facile consecutura fore prævidere debuerant, reos coram Deo æterno Judice constituerent. Et vero jam secuta fuisse multa ejusmodi damna infelici experientia compertum est: Nec fieri potuit quin ea de caussa & obloquutiones, & scandala, & non Ministrorum tantum, sed sacri etiam ipsius Ministerii odium, & animorum ingens conturbatio in Populo fideli exorta sint. Tristia Nos hæc nuntia cum accepimus, simul audivimus, contra exitialem hujusmodi abusum protinus justa indignatione pro munere suo commotos fuisse dilectos Filios Nostros S. R. E. Cardinales Nunum a Cunha in iisdem Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Generalem Inquisitorem, & Thomam de Almeyda Patriarcham Lisbonensem; atque utrumque solicite elisceni malo compescendo, atque etiam eradicando adlaborasse. Nos autem, ne in tam gravi animarum discrimine ulla ex parte Apostolico nostro Ministerio deesse videamur, neve mentem hac super re nostram apud Vos obscuram, aut ambiguam esse sinamus; Notum Vobis esse volumus, memoratam superius praxim penitus reprobandam esse, eandemque a Nobis per præsentes nostras in forma Brevis Litteras reprobari, atque damnari, tamquam scandalosam, & perniciosam, ac tam famæ proximorum, quam ipsi etiam Sacramento injuriosam, tendentemque ad sacrosancti sigilli Sacramentalis violationem, atque ab ejusdem Pœnitentiæ Sacramenti tantopere proficuo & necessario usu, Fideles abalienantem. Eapropter, Venerabiles Fratres, quamquam de pastorali vestra vigilantia nihil est, quod dubitemus; Supremi tamen officii quoque Nostri esse censemus, alacritatem ipsam vestram hac mentis Nostræ aperta significatione, & Apostolicis insuper hortationibus Nostris intensius acuere, & excitare, ut pro se quisque vestrum opportunioribus, quæcumque prudentia suggesserit, initis rationibus, & efficacioribus quibusque Juris remediis, quoad opus fuerit, contra delinquentes Ministros adhibitis, noxiam hujusmodi novitatem strenue insectemini, ac pene nascentem opprimatis, neque patiamini traditis curæ vestræ ovibus ibi offendiculum parari, ubi salus a Christo posita est, ab eoque Divinæ misericordiæ fonte illa averti, ac deterreri, ad quem ab eodem Redemptore nostro, ad abluendas, dealbandasque in Sanguine suo animas, amantissime invitantur. Interea, dum a zelo vestro, ac prudentia luculentiora Nobis certo pollicemur vestræ pietatis, & observantiæ argumenta, Apostolicam benedictionem uberrima cœlestium charismatum copia conjunctam Vobis, Venerabiles Fratres, ex animo impertimur. Volumus autem, ut præsentium transumptis, sive exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, & adhiberi posset, si forent exhibitæ, vel ostensæ.*

* *Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 7. mensis Julii 1745. Pontificatus nostri Anno quinto.*

Cajetanus Amatus.

* Quoniam vero nullam Pastoralis vigilantiæ cautelam superfluam esse ducimus, ubi de Fidelium animarum pernicie, deque subvertenda sanæ doctrinæ integritate, & recta Sacramentorum administratione, periculum subesse dubitetur; neque vero ignoramus, alibi quoque auditas esse pœnitentium querelas de importunis nonnullorum Confessariorum perquisitionibus, pro investigandis complicum nominibus, aliisque notitiis, juxta praxim in præinsertis Nostris Apostolicis Litteris relatam atque damnatam; erroneas vero quorundam Doctorum hac de re opiniones, vel pravas aliorum recte opinantium interpretationes & applicationes, in eisdem Litteris enunciatas, aliquibus arridere; nec satis eliminatas reputari per ipsas præmissas Litteras, quas, utpote ad Lusitaniæ Regnorum atque Ditionum opportunitatem accommodatas, & pro iisdem solummodo emanatas, generalis definitionis, & legis vim, authoritatemque habere, ab aliquibus temere negatum fuit. Ideo Nos, Motu proprio, atque ex certa scientia, hujus Nostræ generalis sanctionis tenore, ac de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, easdem præinsertas Litteras iterum confirmantes & roborantes, decernimus & declaramus, memoratam praxim in se ipsa, & ubique locorum ac temporum, Apostolica authoritate reprobatam atque damnatam esse, & censeri debere; nec ulli licitum esse contra doctrinam in præfato Nostro Brevi contentam docere, scribere, aut loqui, eamque impugnare, aut perverse interpretari, vel ipsi actu contraire; sub pœnis adversus tuentes, asserentes, aut tradentes opiniones scandalosas, perniciosas, & uti tales a Sede Apostolica rejectas & condemnatas, & respective adversus contrafacientes mandatis Apostolicis, & Ecclesiasticis sanctionibus, statutis atque præscriptis.

* Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes Nostras Apostolicas Litteras, nullo ex capite, colore, aut prætextu, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed semper firmas, validas, & efficaces existere, & perpetuo fore, atque omnes ubique Terrarum cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis, & tam Sæculares quam quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, quocumque privilegio munitos, aliosque etiam speciali mentione dignos, afficere & arctare, ac suos ubique plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus & singulis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exacte & inviolabiliter observari debere.

* Sicque, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet quacumque authoritate & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter vel ignoranter contigerit attentari.

* Non obstantibus quibusvis Apostolicis, & in Universalibus, sive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, sive specialibus Constitutionibus & Ordinationibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis cuicumque Personæ, sive Ordini, Instituto, Societati, & Congregationi, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusliber clausulis, atque decretis, etiam motu, & Apostolicæ potestatis plenitudine similibus, in contrarium forsan concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, & de verbo ad verbum expressis & insertis, formasque hujusmodi pro plene & exacte observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus.

* Ut autem eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis illorum ignorantiam prætendere possit; volumus easdem per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, aliisque consuetis Urbis locis publicari, earumque copias ibidem affigi, & affixas relinqui; quæ sic publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, arctent & afficiant, non secus ac si eorum unicuique personaliter intimatæ & notificatæ fuissent; quodque earundem præsentium transumptis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in judicio & extra illud, ubique locorum, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

* Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, reprobationis, condemnationis, prohibitionis, sanctionis, & voluntatis infringere, seu eidem ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

* Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1746. 4. Kalendas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

* *Hæc de quæstione librum habemus a Cl. Muratorio editum Mutinæ a. 1747., inscriptumque,* Lusitanæ Ecclesiæ Religio in administrando Pœnitentiæ Sacramento.

* (1) *Nihil hac in materia doctius, eruditiusque libello Cremonæ edito anno 1594 hoc titulo:* Quæstio Theologica de complice revelando, vel ne, in Confessione Sacramentali. *Tres in partes libellus dispertitus est. In prima quæritur*, an teneatur pœnitens circumstantiam peccati necessariam in Confessione explicare, cum id facere non potest sine tertiæ personæ manifestatione. *In altera disquiritur*, an ob ipsius pœnitentis necessitatem, aut utilitatem liceat in Confessione ipsum complicem explicare. *In tertia tandem disputatur*, utrum liceat pœnitenti in Confessione sua peccatum tertiæ personæ revelare, non solum quando id ad integritatem Confessionis necessarium est, aut cum ad curandam animam ipsius pœnitentis expedit; sed etiam ob solam utilitatem ipsius tertiæ personæ, ad impediendum aliquod ipsius malum, per viam correctionis faciendæ ab ipso Confessario, ex licentia ipsius pœnitentis. *Affirmativa sententia, quam in triplici hac quæstione defendit Author, præter rationes conquisitis plurium Accademiarum, & celebriorum ea ætate in Hispaniis Doctorum, præsertim Dominicanorum suffragiis ibi confirmatur. Porro de Authore Libelli non injucundum sit hic ea describere, quæ invenio in exemplari, quo utor, ipsius libri tegumento inscripta vetustiore, atque editioni, ut equidem puto, æquali Jesuitæ manu.* In Hispania anno 1573. defensa fuit quædam Conclusio in Collegio Societatis Jesu Matriti de complice revelando in Confessione, ut patet p. 53. & seqq. (*libri ipsius*) in qua cum quidam offendissent, Patres Societatis curarunt obtinere judicium doctissimorum Virorum, qui interfuerunt, qui nostrorum doctrinam probarunt, ut videtur p. 53. & seqq. Anno 1589. eadem contentio renovata est, & cum ad aures Nuntii Apostolici pervenisset (is erat Cæsar Spacianus Episcopus Novariæ) necesse fuit Patribus reddere rationem suæ doctrinæ. Quare P. Jacobus, seu Didacus de Avillaneda scripsit hoc opus, & obtulit Nuntio: controversiaque sedata est. Post idem Nuntius factus Episcopus Cremonæ ostendit hoc opus Inquisitori (*Petro Vtecomiti Ordinis Prædicatorum*) & hortatus est, ut ederet in lucem, ne periret præclara elucubratio: quod in Epistola dedicatoria asseritur ab ipso Inquisitore. Quod autem dicat

pore facta ab amico Dei, & ex Christi institutione inerit eis major vis satisfactoria, tum etiam quia spes est usurum ferventius mediis præscriptis, nam dilatio multos offendit, qui non redeunt, sed redduntur obdurati. Denique ut recognoscamus, inquit Harts *n.* 146. quis ejusmodi rigoris sit fructus, hanc mihi pastor doctus, & S. Caroli non mediocris discipulus retulit historiam. Cum, inquit, casu obviarem rustico Parochiæ N. inter colloquia interrogavi, quomodo valet Pastor vester, & quomodo se gerit in Confessionali? Respondit rusticus, tempus Paschale habet usque ad ultra Pentecosten: diebus Paschalibus non habet communicantes sibi confessos quatuordecim, ego tamen prima vice obtinui absolutionem, verum oportet, ut scias diabolice mentiri, si cupias absolvi. Recte sic concludit Carolus *ab Assumpt. in pentalogo diaphorico c. 7. Scimus aliquos, qui dilatione absolutionis a reincidentia, & peccandi consuetudine liberati fuere, scimus alios, qui dilatione absolutionis a pœnitentia totaliter recesserunt, unusquisque secundum lumen sibi datum Pœnitentiæ administret Sacramentum*. S. Aug. & S. Th. *3. p. q.* 80. *a.* 10. *ad* 3. ajunt, *Faciat unusquisque, quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum*; sed ut recte fiat, precibus assiduis est a Deo impetrandum.

1769 *Q.* 254. *An & quando possit, aut debeat Confessarius pœnitentem absolvere sub conditione?* R. Dixi *l. 6. p.* 1. *a n.* 78. An licitum sit conditionem, & qualem apponere formæ Sacramenti, quæ hic recoli debent. *Ibidem n.* 83. dixi, an sufficiat conditionem, si apponatur, mente retineri. Hic adde seqq.

§. 1. Absolutio regulariter danda est absolute, uti colligitur ex dictis *l. 6. p.* 1. *a n.* 128. ita quidem, ut Confessarius ordinarie absque justa causa sub conditione absolvens, secundum Castr. & Stoz. *l.* 2. *n.* 85. peccet mortaliter. Neque semper est justa causa, quia vel judicium Confessarii de dispositione pœnitentis est moraliter certum, vel probabile, vel dubium. Si certum, danda est absolute, si probabile, vel dubium, communiter judicandum est in favorem pœnitentis, & resolvendum, quod absolute sit danda, quia etiam in iis dubiis melior est conditio possidentis, pœnitens autem facta confessione acquisivit jus ab absolutionem; ergo illo privari non debet per subortum qualecumque dubium de dispositione. Si autem Confessarius nequeat se resolvere, sed pergat dubitare, si causa sit, cur absolvat, absolvere tantum potest sub conditione, Spor. *n.* 622. *& alii.*

1770 §. 2. Sub conditione danda est absolutio, quandocumque est necessitas, vel obligatio illius dandæ, & periculum faciendi Sacramentum nullum, si detur absolute, tales autem casus sunt varii, ut notant Dic. *d.* 6. *n.* 81. & Gorm. *p.* 2. *n.* 220. uti 1. si dubites, an pœnitens jam confessus habeat usum rationis sufficientem ad peccandum. 2. Si dubites, an per confessionem data sit materia sufficiens absolutionis, tunc tamen melius est petere certum peccatum ex priori vita. 3. Si pœnitens non potuerit, vel noluerit fateri alia peccata præterquam dubia. 4. Si dubites de dispositione sufficiente pœnitentis jam confessi, v. g. an sincerum dolorem, vel propositum efficax habeat, an integre sit confessus, eo quod neget mortale, quod probabiliter puras eum commisisse. 5. Si dubites, an antea formam bene expresseris, secundum dicta *l. 6. p.* 1. *a n.* 123. 6. Si dubites, an pœnitens, qui confessus est, adhuc vivat. 7. Si moribundus sit absolvendus, qui nunc nulla possit dare signa doloris, uti dictum est *a n.* 1166. Ratio horum omnium est, quia in ultimis duobus casibus exigit charitas, ut optimo modo consulatur saluti proximi, in prioribus autem, habet præterea pœnitens jus aliquod per confessionem acquisitum ad absolutionem, estque in possessione illius juris, quamdiu non probatur esse incapax, vel indignus: ergo talis absolutio debet dari, qualis dari potest sine irreverentia Sacramenti, quæ salvatur, si detur conditionata: ergo. Recte tamen addunt omnes, ut absolvere possis sub conditione debere esse prudens dubium circa illa, quod etiam dixi *l. 6. p.* 1. *a n.* 129.

1771 §. 3. Si pœnitens afferat sola dubia venialia, neque sit prudens timor de mortali, Spor. *n.* 56. putat nequidem sub conditione absolvendum, alioqui fore irreverentiam, cum nulla sit necessitas, nam si doleat de illis venialibus, remittentur per hunc dolorem, & benedictionem Sacerdotis, si non doleat, male daretur absolutio. Neque videtur pœnitens hic habere jus ad absolutionem, eo quod non det materiam certam, aut necessariam. Alii tamen concedunt absolutionem sub conditione, uti dicetur *n.* 1797. Quod si lucrari deberet Indulgentias, recte absolvitur sub conditione, ne forte illis privetur, cum probabile sit confessionem requiri inter opera pro Indulgentiis, uti dictum est *n.* 1414. De absolutione puerorum dicam *n.* 1797. De absolutione rudium *a n.* 1808.

1772 *Q.* 225. *Quid dicendum sit de illis Confessariis, qui cogunt pœnitentes, ut sibi tantum confiteantur?* R. De illis recte dicit *Raym. in Heter. T.* 16. *s.* 1. *p.* 9. *n.* 35. *Ad invidiam, perinde ac sponsi, concupiscunt, quas semel rexerunt animas, & ut apud alios peccata exonerent, graviter ferunt, ac videntur insanire, quæ est indignissima, ut quam mitissime dicam, agendi ratio.* Jo. Sanch. *d.* 29. *n.* 4. ait, *Sunt Confessariorum non pauci tyrannice in hoc sibi usurpantes libertatem a Christo animabus exhibitam*. Merito Regula 20. Sacerdotum in Societate JESU dicit, *si quis uni confiteri solitus, ab eodem alium Confessarium adeundi facultatem petierit, vel ea non petita adierit, id sibi gratum esse Confessarius benigne ostendat*. Et monent AA. communiter cum Bolco *d.* 7. *s.* 7. *n.* 172. Confessarios non debere ita arctare pœnitentes, quia quamvis sit valde expediens semper uni confiteri, tamen relinquenda est libertas, ne detur occasio sacrilegiis, cum infirmos pœnitentes sæpe pudeat aliquid fateri apud ordinarium, ne innocentiæ nomen perdant, ideoque etiam Trid. *sess.* 25. *de Reg. c.* 10. statuit, ut Monialibus præter ordinarium Confessarium, bis aut ter in anno concedatur extraordinarius, quo expedit eas uti, secundum dicta *n.* 1534.

1773 *Q.* 256. *An & quomodo Confessarius teneatur corrigere errores & supplere defectus in administratione Sacramenti Pœnitentiæ commissos?* R. Cum Confessarius gerat vices Christi, tenetur procurare tum valorem, & integritatem Sacramenti, tum etiam utilitatem pœnitentis, possunt autem multi errores vel defectus intervenisse, & debent diversimode corrigi vel suppleri, uti jam declarabitur.

§. 1. Si quis audierit confessiones, & postea resciat se non 1774
fuisse valide baptizatum, vel ordinatum, tenetur, si potest, procurare, ut pœnitentes mortalia eadem confiteantur habenti potestatem. Si autem tantum dubitet de valore sui Baptismi, vel Ordinationis, non tenetur cum gravi incommodo hoc procurare; sed satis est, quod sciat suum pœnitentem ab eo tempore confessum esse, vel confessurum alteri, sic enim etiam a prioribus peccatis indirecte absolvetur, Gob. *in Exp. tr.* 2. *n.* 439. Quod si invalide absolvisses, etiam existens verus Sacerdos, itaut absolutio nequidem in veniale pœnitentis caderet, & probabiliter putares, pœnitentem non amplius confessurum, tenereris errorem corrigere, alioquin exponeres pœnitentem periculo damnationis.

§. 2. Si post aliquot horas recorderis te non recte absolvisse, 1775
& iterum occurras pœnitenti, dic te velle eum absolvere. Imo non videtur absolute necessarium, ut hoc illi dicas quia tamdiu censetur retinere voluntatem habendæ absolutionis, quamdiu eam non accepit, Con. Lug. Arr. *dist.* 44. *n.* 8. Averl. *q.* 16. *f.* 13. contra Suar. Vasq. Fill. Hinc Gob. & Spor. *n.* 616. laudant Sacerdotem illum, qui memor non datæ absolutionis de peccato dubio, quod mulier ei post confessionem proposuerat, cum Communionem peteret, prius eam submisse absolvit. Imo Stoz *l.* 2. *n.* 175. putat posse tacere, & absolvere occurrente etiam post aliquot dies, quamdiu confessio, & absolutio illa censetur adhuc facere unum totum morale. Quod si rationabiliter timeretur, ne pœnitens interea in mortale esset lapsus, moneri deberet petita venia, vel expectari, dum iterum veniret ad confessionem.

§. 3. Improbabile non est, quod docent Nug. Suar. Fill. Turr. 1776
Hurt. Merat. Merc. Lay. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 14. *n.* 15. Lohn. Arsd. Confessarium posse etiam extra confessionem non petita venia, imo etiam renuente pœnitente loqui, & monere eum de defectu commisso in confessione, ea enim locutio videtur spectare ad perficiendum Sacramentum, quod inceptum est, & non integre completum. Et hoc quidem recte affirmant Arr. *num.* 182. Si Confessarius, vel invalide, vel omnino non absolverit, dicere enim pœnitenti ipsi, quod non absolverit, non est manifestare delictum. Aliud est, si diceret vel, tunc enim ingeneraretur opinio indispositionis in pœnitente, & peccati gravis. Si tamen validam absolutionem dederint, Val. Bon. Lug. Dian. Reg. Averf. *q.* 18. *f.* 6. Illf. *n.* 250. Stoz. *n.* 194. longe probabilius putant non licere, nisi petita, & obtenta venia, loqui de illis, quæ cadunt sub sigillo, quia Sacramentum jam completum est.

§. 4. Si pœnitens non recte a te absolutus redeat ad confes- 1777
sionem apud te, & adhuc utcumque sis memor peccatorum, dic ei, nonne doles, & rursum te accusas de omnibus, quæ unquam mihi confessus es? Si affirmet, absolve, tacito tuo priore defectu, non enim teneris te confundere, cum nullum damnum oriatur pœnitenti, & confessio per talem repetitionem fiat sacramentalis, si forte antea talis non fuisset, Lugo, Tamb. *de Confess. l.* 3. *c.* 2. Gob. *n.* 141.

§. 5. Si ante absolutionem recorderis te non satis interrogas- 1778
se speciem, vel numerum, teneris adhuc facere. Si post absolutionem, dum penitens adhuc flectit, quid tibi faciendum sit, pendet ab illa quæstione, an liceat de rebus in confessione auditis loqui cum pœnitente, quamdiu adhuc flectit, de qua dicam *n.* 1080.

§. 6. Si bona fide positive deobligasti pœnitentem a confessione 1779
integra specierum, vel numeri, aut si pœnitens putavit se non obligari aliud dicere, quia tu bona fide siluisti, regulariter ad nihil te obligat Fill. raro Lug. & Averf. tunc scilicet, quando non esset grave incommodum, quod communiter fore putat Tamb. *c.* 8. *n.* 3. cum saltem adsit rubor in retractando vel monendo, & idem dicunt Suar. & Arr. *n.* 23. licet peccasses omittendo monitionem, dummodo positive non dixeris, non esse obligationem talia confitendi, quod si dixisses, putant posse etiam extra confessionem dedoceri illum errorem, in genere dicendo, si tale peccatum committatur, esse hoc, vel illo modo confitendum; sed melius est peti veniam loquendi extra confessionem, aut faciendum est in confessione, si redeat.

§. 7. Si bona fide, & absque culpa deobligasti pœnitentem a 1780
restitutione, quando ad eam tenebatur, vel obligasti, quando non tenebatur, per se loquendo non teneris compensare damna causata, ut dictum est *l.* 3. *p.* 2. *n.* 184. attamen cognito errore ex justitia teneris admonere pœnitentem, secundum dicta *ib. n.* 353. E contra si ex ignorantia vincibili, vel ex malitia positive deobligasti pœnitentem a restitutione, vel obligasti, cum non teneretur, teneris ipse restituere tertio, aut compensare pœnitenti, nisi consilium illud tuum revoces apud pœnitentem, uti habet communis cum Busemb. *supra*, Arr. *a n.* 15. Averf. §. *At vero*, Card. *in* 2. *crisi d.* 23. *n.* 151. Et in eo casu, quo alius Confessarius tenetur restituere, etiam tu teneris, quamvis sis Religiosus, si pecuniam habeas, aut habere possis, quod restituas, sine notabili tua infamia, vel incommodo, poteris autem habere, si a Superiore, vel alio petas in genere ad usum necessarium, & pium, ut si prius voveas restituere sub conditione obtinendæ veniæ, & postea dicas te ex voto, vel pietate velle dare alicui. Ratio autem est, quia fuisti causa efficax, & injusta damni: ergo teneris compensare, vel tertio in defectu pœnitentis, vel pœnitenti ipsi in defectu tertii.

§. 8. Si non positive deobligasti a restitutione, attamen ex igno- 1781
rantia vincibili, vel cum culpa gravi pure tacendo neglexisti monere, & ideo pœnitens non restituat, Gabr. Silv. Molin. Laym. Nav. aliique multi cum Moya *t.* 3. *d.* 7. *q.* 4. putant te adhuc teneri restituere, & consentit Less. *l.* 2. *c.* 13. *n.* 77. si sis Parochus, quia ex officio tenebaris admonere, & sic tacendo æquivalenter dicebas non teneri restituere, quod maxime valet, si studiose ideo tacueris,

ne pœnitens obligationem suam sciret, & restitueret, quia, in hoc casu alter habebat jus, ne per talem dolum fraudaretur. De cetero si non ideo tacueris, attamen ex ignorantia vincibili, & cum culpa gravi, docent Suar. Valent. Azor. Sa, Sanch. Fill. Rebell. Con. Mald. Bon. Arr. *n.* 16. Averf. §. *Recte*, Busemb. relatus *l.* 3. *p.* 2. *n.* 20. Diana, Lugo aliique plures apud Moyam te non teneri restituere, quia ex justitia erga tertium non tenebaris admonere, aut positive impedire ejus damnum; sed ad summum ex charitate, læsio autem solius charitatis non inducit obligationem restituendi. Mendo *d.* 6. *q.* 6. merito dicit utramque sententiam esse probabilem, posterior tamen, uti communior est, ita etiam videtur probabilior.

1782 §. 9. Si temere, vel non præmissa pro inveniendo domino sufficiente diligentia dixeris rem dari posse pauperibus, si pœnitens dederit, nihilominus adhuc tenebitur domino, ut dixi, *l.* 3. *p.* 2. *n.* 97. & iterum *a n.* 429. In defectu autem pœnitentis tu teneberis, secundum dicta hic *n.* 1780.

1783 §. 10. Si dixisti, Matrimonium esse validum, cum esset invalidum, votum esse invalidum, cum esset validum &c. corrige saltem per alium, si nequeas per teipsum, talia enim de se non sunt materia sigilli, nisi forte manifestata sint ob peccatum explicandum, ideoque revelari possunt, nisi constet pœnitentem nolle, Lohner.

1784 §. 11. Si alicui nimis gravem pœnitentiam imposuisti, quam prævidens omittendam cum periculo peccati gravis, non potes ei minorem imponere, nisi petita venia loquendi, alioqui violas sigillum.

1785 §. 12. Recte docent Suar. Vasq. Lug. *d.* 22. *a n.* 57. Confessarium, licet culpabiliter commiserit errorem, vel defectum, non teneri, per se loquendo, ad ejusmodi admonitionem pro corrigendo, quando timetur scandalum, aut detrimentum grave proprium, vel alienum, item si sequeretur gravis offensio pœnitentis, uti habent Con. Bon. Spor. *n.* 610. imo Averf. & Burgh. *cent.* 2. *cas.* 60. putant ob solam confusionem, & infamiam apud pœnitentem subeundam excusari Confessarium, dummodo probabiliter putet pœnitentem adhuc semel rite confessum, uti *n.* 1774. insinuatum est.

D U B I U M V I.

1786 *Quæ scientia, & prudentia requiratur in Confessario?*

„ Resp. I. Ut Sacerdos rite absolvat, debet, quantum moraliter fieri potest, omnia peccata pœnitentis intelligere, quia aliqui is frustra teneretur recensere, *Unde resolves*,

„ I. Peccat, qui absolvit eum, cujus peccata per negligentiam non satis intellexit, quia fert sententiam incognita causa. Validam nihilominus esse absolutionem, sive propter somnum, &c. uti dictum supra *c.* 1. *dub.* 3. *art.* 4. sive propter cantum, vel linguam impeditam pœnitentis (sine hujus tamen culpa) aliqua non intellexerit, docet Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 109. *& p.* 4. *t.* 4. *R.* 198. Item Laym. *l.* 5. *t.* 6. *c.* 9. ex Henriq. Suar. Silv. Merc. *in* 3. *p.* eo quod essentia, & effectus Sacramenti consistere possit absque integra, & specifica peccatorum explicatione, si sine culpa pœnitentis omittantur. V. Dian. *ll. cc.*

„ II. Si tamen pœnitens post confessionem intelligat unum vel plura mortalia non fuisse intellecta: debet ea repetere in sequenti confessione, sive apud eumdem, sive alium Confessarium, Laym. Dian. *ll. cc.*

„ III. Confessarius absolvens ex ignorantia, quem absolvere non poterat, dupliciter peccat, nimirum ignorantia eorum, quæ ad officium suum spectant, & indebite absolvendo, Tann. *in* 1. 2. *d.* 4. *q.* 9. *d.* 1. *n.* 12. Lug. *d.* 16. *n.* 185.

„ Resp. II. Ut Confessarius valide absolvat, requiritur, & sufficit cognoscere peccata, saltem sub confusa ratione peccati. Ut vero licite, requiritur ea scientia, ut possit ferre prudens judicium in hoc foro, ideoque scire debet, 1. quæ sint mortalia, quæ venialia, saltem ex genere suo. 2. Species, & circumstantias necessarias explicandas. 3. Spectantia ad restitutionem bonorum, & famæ. 4. Casus reservatos, & excommunicationes, saltem communiores. 5. Censuras, & irregularitates communiores, pro Sacerdotibus. 6. Requisita in pœnitente ad bonam dispositionem. 7. Remedia peccatis opportuna. Circa quæ omnia notantur hæc tria.

„ Primo, sufficere, si ea sciat mediocriter, itaut saltem norit prudenter de omnibus dubitare, & doctiores se, vel libros consulere.

„ Secundo, majorem minoremve requiri, ac sufficere scientiam, pro diversitate locorum, & pœnitentium, Bon. *d.* 5. *q.* 7. *p.* 2. §. 2.

„ Tertio, graviter peccare, tum eum, qui sine sufficienti scientia huic muneri se ingerit, tum eum, qui talem sine necessitate constituit, aut, cum possit corrigere, tolerat, Laym. *c.* 13. Bonac. *l. c.* Lugo. *Unde resolves*,

„ I. Si pœnitens advertat Sacerdotem non percipere peccati gravitatem, tenetur illum monere se peccasse mortaliter.

„ II. Qui sciens prudens confitetur ei, quem scit suam conscientiam dijudicare non posse, tenetur confessionem repetere apud peritiorem, quia graviter peccavit sic confitendo.

„ Resp. III. Prudentia requiritur, tum in instructione, monitione, curatione pœnitentis, tum in interrogatione. Et quidem si prudenter judicet integre esse confessum, v. g. quia bene instructus potest, & solet adhibere diligentiam debitam, non tenetur quidquam interrogare, alias tenetur, ut habet communis. (Dian. tamen *p.* 2. *t.* 16. *R.* 7. ex Nav. & Valero negat esse mortale, non examinare aliquam circumstantiam ex oblivione, v. etiam Lug. *d.* 22.) quia tanquam Judex debet curare integritatem judicii, & tanquam Medicus, ut morbi & vulnera perfecte detegantur, cavendo interim *Primo*. Ne examen sit curiosum, de non necessariis, unde Confessarii existimatio, Sacramenti dignitas, & pœnitentis profectus minuatur. *Secundo*. Ne sit indiscretum, ut v. gr. de iis, quæ moraliter certum est a tali non solere committi, vel ex quibus discat peccare pœnitens, vel de inverecundis inverecunde, vel de numero nimis anxie, si ex dictis probabiliter æstimari possit. *Tertio*. Ne sit intempestivum, & sinatur prius se explicare, quantum potest, ne importunitate terreatur. Quod vero quidam monent, expedire, ut pœnitens inter confitendum non interrumpatur, id Lug. *n.* 15. universim non probat, præsertim, si confessio non sit brevis, quia facile aliqua excidunt memoria. *Unde resolves*,

„ I. Si Sacerdos advertat, pœnitentem, etiam post sufficientem diligentiam, peccatum aliquod, aut circumstantiam necessariam omittere, probabilius ac verius est, per se loquendo, teneri interrogare, etsi neget Sa *v. Confess. & Med.* docens, si diligenter examinata conscientia unius sit oblitus, non teneri Confessarium illud revocare in memoriam, nisi cedat in damnum proximi, quod Vasq. *q.* 93. *dub.* 7. *n.* 3. videtur dicere esse probabile, verum alii reniciunt. V. Lug. *s.* 2.

„ II. Etsi Confessarius, cui evidenter constat peccatum pœnitentis, quod tamen ipse negat, non debeat illum absolvere, quando vero ex aliorum relatione, vel suspicione id habet, standum sit pœnitentis confessioni, cum in hoc foro, tam pro quam contra se fides habeatur, Suar. *tr.* 4. *d.* 32. *s.* 3. Fag. *p.* 2. *l.* 6. *c.* 4. *n.* 38. citati a Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 105. in utroque tamen casu prudentis Confessarii est, 1. Caute & longe, tum propius interrogare. 2. Si nihilominus neget, prudenter judicare, an non potuerit oblivisci, vel confessus esse alteri, vel putare non esse peccatum, vel simili de causa excusari, itaut debeat absolvi. Dian. *l. c.* ex Silv. Nav. Tol. &c. Si peccatum illud norit ex confessione complicis, non uti illa scientia, nisi in genere quærendo, an non aliud conscientiam gravet, & excitando ad majorem contritionem, ob periculum indirectæ revelationis, aut etsi complex dederit venniam, ob periculum scandali. v. Laym. *c.* 24.

„ III. Interrogationes in materia castitatis, debent esse parcæ, & cautæ, ne vel occasionem det investigandi, aut traducendi confessionem, aut ignorantem doceat, aut offendat, aut se vel illum periculo exponat. At si hæc timeat, potius pati debet aliquid deesse integritati materiali. Et quidem si in hac materia negantur cogitationes, non opus est progredi ad opera, rudiores tamen cogitationes negant, verba, & opera rogati fatentur, quod illas non æque agnoscant, aut advertant, v. Laym. *hic c.* 13. Con. *d.* 7. *dub.* 7. Dian. *p.* 3. *tr.* 4. *R.* 99.

A D D E N D A.

Quæst. 257. *Quid præterea notandum sit circa scientiam, & alias virtutes in Confessarios requisitas?* R. Seqq. §. 1. 1787
Scientia summa non requiritur, imo per accidens sæpe est minus utilis quam mediocris conjuncta cum naturali judicio & praxi, qui enim ita subtiliter volunt omnia revocare ad apices theologicos, sæpe seipsos, & alios implicant scrupulis aliisque difficultatibus, unde præstat hic se accommodare ad usum Ecclesiæ, & aliorum prudentum Confessariorum. Notatque recte Arr. *dist.* 43. *n.* 2. contra Tann. *disp.* 6. *q.* 9. *n.* 96. majorem scientiam requiri ad audiendas confessiones hominum indoctorum, quam doctorum, quia hi possunt suas ipsi actiones distinguere, & obligationes cognoscere.

§. 2. Putant Llamas, & Stoz *l.* 2. *n.* 16. ad hoc munus satis 1788
doctos esse illos, qui integram Summam casuum diligenter legerint, vel attente audierint explicari. Quod si quis de seipso dubitet, sistat se Examinatoribus ab Episcopo, vel Superiore constitutis, qui si eum satis scire judicent, potest acquiescere, & cum fiducia in Deum aggredi functionem, quamvis omnium maximam, & gravissimam, Stoz *supra*, Spor. *n.* 787.

§. 3. Ante omnia tenentur Confessarii omnes accuratissime 1789
scire, imprimis quomodo ex propriis motivis eliciendi sint actus fidei, spei, charitatis, attritionis, contritionis, debent enim sæpissime pœnitentibus præire in illos actus. Motiva fidei, spei, & charitatis explicavi *in l.* 2. *n.* 30. 118. 146. ubi etiam ostendi modum practice inducendi ad illos actus. Motiva attritionis, & contritionis explicavi hic *a n.* 722. 286. ubi etiam *a n.* 1723. ostendi modum practice inducendi ad illos actus. Deinde etiam accurate scire debent Confessarii quandonam & quænam peccata distinguantur numero, & specie, uti etiam fuse explicavi hic *a n.* 922. & 946.

§. 4. Debet Confessarius hic, & nunc in praxi habere resle- 1790
xionem ad principia universalia, quæ didicit, videndo an recte applicet, & sæpe interrogare alios doctiores, & expertos. Quantumcumque autem se doctum esse quis putet, non expedit tamen ex tempore statim resolvere implicitos casus, præsertim qui impedimenta Matrimonii, simoniam vel restitutionem concernunt; sed dicendum pœnitenti, ut det tempus considerandi, sic enim cavebuntur errores, qui sæpe fiunt, & pœnitens ipse postea melius acquiescet, cum alioqui sæpe adhuc maneant scrupuli, si ita subito, & non datis rationibus fiat resolutio, quæ admonitio inquit Tann. *n.* 95. est præsertim indoctis Confessariis maxime necessaria, qui eo confidentius quandoque quibuscumque absolvunt, & in quibuscumque dispensant, quo ob imperitiam minus dubitare norunt.

§. 5. Recte notat Gob. *t.* 7. *n.* 321. Confessarium debere scire 1791
sententias plures, quæ vere probabiles sunt, circa materias morales, eo quod sæpe, ubi non agitur de valore Sacramenti, non possit nec expediat pœnitentes dirigere secundum unicam doctrinam, tam parum quam Medicus possit omnes unica medicina sanare; sed pro diversitate subjecti, & circumstantiarum debet has, aut illas applicare, attamen observare debet hoc, quod dixi *n.* 1737.

§. 6. Præter scientiam, necessaria est Confessario, imprimis 1792
mansuetudo, qua benigne excipiat omnes, uti Confessarios magnopere hortabatur S. Xaverius apud Turfellinum qui *l.* 6. *vitæ c.* 17. *& c.* 11. refert, quanta fuerit ejus comitas gravitati conjuncta. Et ratio est, quia si durus sit, vel terrebit pœnitentes, qui

* dicat (*Inquisitor in eadem dedicatoria*) doctrinam (*libelli hu-*
* *jus*) e sapientiæ Dominicanæ fonte manasse, mirabatur Epi-
* scopus agens de hac editione cum Patribus Societatis, cum
* ipse significasset Authorem, & manifeste appareat ex pag. 54.
* & seq. ad Societatis defensionem esse scriptum opus: nisi for-
* te intelligat ex doctrina S. Thomæ fluxisse, quod ea Conclu-
* sio, quæ defenditur, inde sit hausta. Quidquid sit erroris caus-
* sa, idem Cæsar Episcopus Cremonæ affirmabat, opus esse Pa-
* tris prædicti Jacobi de Avillaneda. *Hæc ibi. Alegambe eidem*
* *Jacobo libellum hunc vindicat.*

1753 §. 9. Si Confessarius sciat pœnitentem commisisse peccatum, quod tamen jam reticet, imo etiam negat, ordinarie absolvi non potest, nisi prudenter præsumi possit esse alteri confessus aut non apprehendisse esse mortale, Joan. Sanch. *d.* 8. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 105. Illf. *num.* 127.

1754 §. 10. Si incidat dubium, an prior Confessarius satis examinarit pœnitentem, præsume fecisse, nisi clare deprehendas oppositum, quia est possessio pro priore Confessario, quod officium suum bene fecerit, nec delicta præsumuntur, Gob. *n.* 321.

Quomodo specialiter examinari possint homines variæ ætatis, & status, dicetur ad dub. seq. Quomodo autem practice juvari possit pœnitens, ut integre confiteatur quoad numerum, dixi *a n.* 921. Catalogi peccatorum per ordinem Præceptorum Dei, & Ecclesiæ videri possunt apud *Polancum in Append. ad Direct. & Veron. in Man. Sodalitatis*. Et hic post *n.* 183.

1755 *Q.* 251. *An Confessarius aliquando teneatur docere, vel de rebus aliquibus admonere pœnitentem?* R. Teneri, uti patet ex officio Doctoris, hinc §. 1. Si pœnitens culpabiliter aliquid ignoret, idest, quod teneatur, & possit scire, Confessarius debet eum docere, sive sit ignorantia juris, sive facti, sive juris divini sive humani, quia tunc est indispositus ob culpam istius ignorantiæ, Aversa *q.* 16. *s.* 2. Arr. *d.* 43. *num.* 14.

Inde autem colligitur, quod ignorantia sit culpabilis, si ponens actionem in tali materia habeat remorsum conscientiæ, ne peccet vel se periculo peccandi exponat, & tamen negligat inquirere, aut se certificare.

1756 §. 2. Homines bene educati, & frequenter confitentes, prudenter supponuntur scire ea, quæ ad salutem sunt necessaria necessitate medii, ubi tamen esset prudens ratio dubitandi, teneretur Confessarius ante omnia docere illa, quæ ad fidem, & spem pertinent, quia sine illis dolor non est supernaturalis, secundum dicta *l.* 2. *a nu.* 14. ubi *a n.* 30. dixi, quomodo quis practice induci possit ad credendum, & *a n.* 118. quomodo ad sperandum, & *a n.* 146. quomodo ad Deum super omnia amandum.

1757 §. 3. Confessarius non tenetur, per se loquendo potius quam quivis alius specialiter docere pœnitentem necessaria necessitate præcepti, suppositis enim illis, quæ ad valorem absolutionis prærequiruntur, videtur agere partes Doctoris, tantum in illis, quæ ad peccata, & ad obligationes inde secutas pertinent, Lohner. Nec tenetur pœnitentem adjuvare in aliis obligationibus implendis, alias teneretur cum illo ad restitutionem, aut satisfactionem concurrere. Et ita etiam non tenetur Confessarius ipse accedere ad Superiorem ob casum reservatum pœnitentis, aut loco ipsius aliquem denuntiare, si enim non possit pœnitens ipse, excusatur, si possit, hæc obligatio est personalis, Tamb. *de conf. l.* 3. *c.* 9. *n.* 13. Notant tamen Suar. Confessarius quandoque ad alia teneri ex charitate, si pœnitens ipse ponit quidem absolute, attamen magnam difficultatem habeat, & Confessarius possit facile, ac magis utiliter.

1758 §. 4. Si advertat pœnitentem putare aliquid, quod aliquando facit, esse peccatum, quod tamen peccatum non est, vel esse mortale, quod est veniale tantum, debet dedocere errorem, ne ob conscientiam erroneam pergat sic peccare. Si pœnitens putet aliquid non esse peccatum, quod peccatum est, per se loquendo tenetur Confessarius monere: speciatim monendus est laborans ignorantia turpitudinis, quæ in mollitie reperitur, si eam committat, nam vix est ignorantia invincibilis, & quamvis esset, tamen prudenter judicari potest admonitionem profuturam, ubi e contra ignari hujus malitiæ facile alios seducunt, aut pessimum habitum induunt, quem postea difficillime emendant. Etiam monendus est qui sæpe jurat per Sacramenta, vel per res sacras, quia plerique talia habent pro blasphemia, & gravi inhonoratione Dei, ac rerum sacrarum. *Dixi*, per se loquendo, nam licet Thyrsus Gonz. *De opinion. prob. disc.* 4. *c. ult.* & Eliz. fusissime *l.* 6. *c.* 20. dicant semper esse admonendum, eo quod non videatur dispositus ad absolutionem, nisi sit paratus implere omnem Dei legem, attamen Suar. Vasq. Laym. Sanch. Kon. Castr. *tr.* 23. *p.* 18. *n.* 7. Aversa *q.* 16. *s.* 2. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 80. Gorm. *p.* 2. *nu.* 263. aliique 48. gravissimi Auctores, quos citatis locis refert Vindex Tabernæ *ad prop.* 13. *p.* 39. & 80. dicunt per accidens non fore obligationem admonendi, si ex admonitione timeatur gravius malum, ut si prævideatur ex infirmitate formaliter peccaturus, cum nunc per invincibilem ignorantiam materialiter tantum peccet, nam minus malum est millies peccari materialiter, quam semel formaliter, inquit Arr. *num.* 24. Estque hæc sententia S. Aug. ut refertur Cap. *Si quis autem*, de pœnit. dist. 7. *Si scirem tibi prodesse, non te admonerem, te non terrerem*. (1) atqui proderit, si non admoneatur, quia ideo non peccabit formaliter, unde cum pœnitens pro nunc sit rite dispositus, ac paratus implere omnem Dei legem, quam cognoscit, necessitas nulla est, ut ei lex ista explicetur, quam prævidetur mutata voluntate transgressurus, hoc enim esset ponere illi scandalum.

Objic. 1. Pastores tenentur de talibus monere communitatem quamvis prævideant aliquos ideo formaliter peccaturos: ergo & Confessarii. 2. Dissimulatio confessarii est tacita approbatio, quia pœnitentes persuadent sibi hoc esse rectum, quod a Confessario non reprehenditur. Resp. ad 1. n. cons. Pastor respicit communitatem, quam Deus absolute vult instrui, & cognoscere legem, maxime cum major pars communitatis speretur obtemperatura, & reliqui habituri sint exemplum ante oculos, quo confundantur, & corrigantur. E contra Confessarius respicit tantum privatum hominem, cui tum magis obesset, & nulli prodesset admonitio. Imo notat Rayn. *in Heter. tom.* 16. *f.* 1. *p.* 9. *nu.* 12. etiam Doctorem publicum, vel Concionatorem, qui tenetur generatim carpere vitia, posse aliquando ob scandalum pusillorum publicam admonitionem differre in aliud tempus, quo futura est opportunior. *Ad* 2. nego id semper esse; sed loquor de circumstantia, in qua taciturnitas confessarii nullo modo censetur esse approbatio mali, sed mera physica permissio, qualem etiam Deus habet.

* (1) *Neque Augustini est homilia* 41. *inter* 50., *ex qua locus iste*
* *sumptus est, quare a Maurinis Patribus in appendicem quinti tomi*
* *est emandata Serm.* 394.; *neque ad rem est, nam ibi sermo est de pœ-*
* *nitentia in fine vitæ suscepta, ac sensus est*, si scirem (*hanc pœni-*
* *tentiam*) tibi prodesse, non te admonerem; *ut mirum sit a The-*
* *ologis hoc non fuisse animadversum ante P. Hieronymum del Portico*
* *Congregationis Matris Dei in libro inscripto* gli amori tra le persone
* di sesso diverso cap. ult. §. 1. n. 2. pag. 635. & seqq. *Monet idem del*
* *Portico, esse multos Theologos, qui sic locum illum reddunt*; si scire-
* rem tibi non prodesse; *verum particula* non, *quæ olim in Decretum*
* *quoque Gratiani irrepserat contra MSS. Codicum fidem, sub Grego-*
* *rio XIII. a correctoribus ejus Decreti merito, atque optimo jure ex-*
* *puncta fuit*.

§. 5. Quamvis Busemb. & alii, quos secutus sum *l.* 3. *p.* 2. *n.* 1351. absolute dicant confessarium qua Doctorem teneri dicere veritatem pœnitenti, si interroget; attamen limitant Tann. Dicast. Stoz. *l.* 2. *n.* 131. nisi veritas ejusque cognitio esset illi, aut alteri gravius obsutura, secundum jam dicta, putant enim tunc posse Confessarium dissimulare, atque si non audivisset, aut obliviscere respondere, vel etiam dicere, non esse opus illum jam scire hoc, & in re videntur consentire *Aversa* supra, *Sanch.* & *Lugo* apud Arr. *n.* 21. in talibus enim circumstantiis dicere veritatem, esset gladium illi in manu porrigere, quo se vel alium sauciaret, saltem gravius, quam facturus sit, si ignoret. In dubio autem, an profutura an obsutura sit admonitio, comparanda est utilitas dubia cum damno dubio, & quod præponderat, est eligendum, Arr. *n.* 24. Tamb. *c.* 5. *n.* 9. aliique communiter. 1759

§. 6. Etiam debet Confessarius suggerere media pœnitenti, per quæ hoc vel illud peccatum emendet, speciatim monendus est, ut primo pugnet contra illud, quod est maxime scandalosum, periculosum, aut radix aliorum. Remedia pro quibusvis peccatis practice suggerunt Arr. *to.* 3. *p.* 5. *c.* 1. Stoz. *lib.* 1. *p.* 4. *a nu.* 13. & *l.* 3. *a n.* 135. ubi optime instruit, quomodo confessarius excitare possit pœnitentem, partim per exempla, partim per breves sententias. Videri etiam possunt Polanc. *in Append. ad Direct.* & Busæus *in Panario*, ubi suggerunt remedia contra peccata Capitalia, item Costerus *Libello Sodalitatis*, Fornerius *in Directorio sub fin.* Regin. *De prudent. Conf. cap.* 19. Petr. Soto *in Methodo Confessionis*. Aliqua colligam post *nu.* 1825. Francol. *de discipl. pœn. l.* 3. *c.* 10. *n.* 12. merito conqueritur de Confessariis, qui ex tædio, vel timore humano pœnitentes præsertim in dignitate constitutos, non admonent de gravitate peccati, nec de periculo animæ, neque increpant, suaviter quidem attamen fortiter, ita libere peccantes. 1760

§. 7. Si confessarius advertat pœnitentem habere notitiam peccati alieni, ex quo imminet grave damnum alteri, uti, si sciat quosdam esse in periculis seductionum, quas sine suo incommodo impedire possit, monere debet, absolvi non posse nisi velit congruo modo rem manifestare illis, ad quos spectat corrigere, vel impedire: charitas enim graviter obligat, ut tum peccata proximi impediat. An autem, & quomodo possit manifestare sine incommodo, judicabit prudens confessarius. Vide dicta *n.* 1752. & dicenda *n.* 1958. 1761

Q. 252. *An Confessarius semper teneatur, aut possit credere pœnitenti?* R. §. 1. Confessarius non semper tenetur credere pœnitenti dicenti se habere dolorem, & propositum, quia *Innoc. XI.* damnavit hanc 60. prop. *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est negenda nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem*. Ratio est, quia quando multoties fefellit fidem, nihil emendavit, præscripta emendationis media non adhibuit, prudenter timetur, ne id fiat ex defectu sinceri doloris aut firmi propositi, quia qui serio & efficaciter proponit aliquid, quod moraliter implere potest, non solet ita facile, tam cito, tam sæpe deserere suum propositum; sed saltem per aliquod tempus in eo perseverat, & difficilius vel rarius transgreditur: ergo. De consuetudinario plura dicentur *a n.* 1819. 1762

§. 2. Confessarius ordinarie potest, & debet credere pœnitenti. S. Th. *in suppl. q.* 8. *ar.* 5. *ad* 2. *In foro confessionis creditur homini, & pro se, & contra se*. Idem habet *opusc.* 12. *q.* 6. *quodl.* 1. *art.* 2. Glossa *in cap. Significasti*, 18. *De homicidio*. *In pœnitentia cuilibet est credendum, quia non est verisimile, quod aliquis sit immemor suæ salutis*. Idem docent *Nav. Delr.* aliique communissime cum Jo: Sanch. *d.* 8. *n.* 11. Ratio jam est insinuata, quia nemo ita præsumitur salutis suæ esse immemor, ut ubi quærit remissionem culpæ, novam culpam admittat, quam admitteret, si exercite percipiens se non sincere dolere, vel non firme proponere, diceret se ita dolere, & proponere, quod maxime tenere debent illi, qui ubique inculcant charitatem, quæ *omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet*. Hinc S. Carolus Borrom. *in Instruct. Pastor. p.* 2. *c.* 17. ait, *Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat posse se fidem primæ, vel secundæ a pœnitente sibi promissioni factæ dare, quod scilicet occasionem auferat, poterit eum promissionis intuitu absolvere*. 1763

Q. 253. *An absolutio sacramentalis aliquando possit, vel debeat differri?* Resp. §. 1. Confessarius potest ex causa rationabili differre absolutionem, quamvis pœnitens videatur nunc esse dispositus, Bann. Suar. Lugo, Graff. Henr. Sanch. Sayr. Suar. Sa, Aversa. *q.* 16. *s.* 12. Card. *in* 2. *crist d.* 39. *a n.* 4. contra *Jo. Sanch.* cujus sententiam Diana vocat improbabilem. Ratio est, quia hoc potest esse utile pœnitenti, tum ad incutiendum majorem horrorem peccati, tum ad magis probandam firmandamque ejus constantiam contra relapsus, tum ad concipiendum interea meliorem dolo- 1764

dolorem, & solito firmius propositum, tum denique ad attinendum illum, ut mediis emendandi sibi suggestis diligentius utatur, & hoc facit Confessarius qua Medicus; sicuti enim ille potest imponere media præservativa, quæ judicat esse opportuniora, aut præexigere impletionem alicujus satisfactionis, ita etiam dilationem absolutionis ad octo, vel etiam plures dies, sicuti enim Ecclesia reservans aliqua peccata vult pœnitentem quamvis dispositum non absolvi ab unoquoque, ita merito non absolvitur, quamvis dispositus, si Confessarius judicet ei melius esse non absolvi. *Ego sane dicere possum*, inquit Arr. *d.* 38. *n.* 40. *me aliquoties cum aliquibus juvenibus hoc remedio usum, & feliciter mihi illud successisse. Nec obstat* 1. quod pœnitens dispositus habeat jus ad absolutionem, *nam* non ideo habet jus ad absolutionem suam statim accipiendam, sicut nec cathecumenus ad Baptismum statim accipiendum: sed tunc, quando judicio Confessarii maxime ipsi expediret. *Nec* 2. quod interea careat gratia, & Communione, per quam acquireret vires ad emendanda peccata, *nam* ita supplentur per alias utilitates, & postea melius dispositus majores accipiet gratias. Est tamen cavendum, ne tali negetur absolutio, quando exponeretur periculo moriendi absque illa, aut quando sine nota non posset omittere Communionem, aut si propterea privaretur indulgentiis, quas alio tempore lucrari non posset. 1765

§. 2. Confessarius tenetur aliquando differre absolutionem, tum nempe, quando advertit, vel se non habere potestatem absolvendi a reservatis, quæ pœnitens affert, vel pœnitentem non esse satis dispositum, uti 1. *si non sit instructus in illis, quæ scire debet, nam Inn. XI.* damnavit hanc 85. prop. *Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei*. 2. Si prudenter dubitetur de dolore, vel proposito, uti *n.* 1762. dictum est, nec necessitas exigat nunc absolvi, unde si consuetudinarius veniat semper cum eisdem peccatis aut si neglexerit omnia media sibi præscripta, neque nunc det speciales signa pœnitentiæ, vel sperandæ emendationis, absolvi non potest, uti nec tum, si sæpe confiteatur, & tamen nihil emendet, cum facile possit, est enim moraliter impossibile, inquit A. Perez. *d.* 3. *c.* 4. *n.* 64. hominem sæpe confiteri cum vero dolore, & serio proposito, simulque semper relabi, quando facilis est emendatio. Alium casum, quo differenda absolutio, dabo *n.* 1809.

1766 §. 3. Quamvis olim publicis peccatoribus pro foro externo, & a pœnis Ecclesiasticis, ordinarie dilata sit absolutio usque ad finem pœnitentiæ peractæ, tamen in foro interno a culpis statim, vel paulo post absolvebantur, ut ostendit Francol. *in Cler. Rom. p.* 1. *d.* 11. *a n.* 11. Hinc Catech. Rom. *de Sacram. pœnit. cap.* 11. ait, *Si audita Confessione judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit*. Et causam addit, quia *Sacerdoti maxime verendum, ne semel dimissi amplius non redeant*. Hinc notant Laym. Castr. *l.* 2. *n.* 107. si pœnitens bona fide accesserit, & edixerit peccata, Confessarius autem advertat esse indispositum, teneri, quantum potest, disponere, quia causa judicii Sacramentalis cœpta est: ergo, si quando commode potest, non perficiatur, infertur grave onus pœnitenti, & non levis injuria Sacramento.

Huic communi doctrinæ contradicunt Rigoristæ, inter quos Opstraedt *de conversione peccatoris q.* 2. dicit peccatores tarde per 4. gradus esse perducendos ad veram pœnitentiam secundum praxim antiquæ Ecclesiæ, in qua erat multo tempore status *flentium*, qui non ingrediebantur, sed ad fores templi plorabant. Deinde *audientium*, qui post auditum verbum Dei excludebanpli rejiciebantur, ut eis manus imponeret Episcopus, tumque excludebantur templo. Denique *consistentium*, qui ad certum locum templi rejecti manebant usque ad finem; sed ad certum tempus abstinebant Eucharistia, sic, inquit, duci debet peccator; quamvis enim deserit illa exterior disciplina Ecclesiæ, interior tamen spiritus manere debet. Idem fuse urget *q.* 3. & *c.* 7. addit absolutionem etiam ad plures annos esse quandoque differendam, quamvis advertatur adesse amorem prædominantem, uti notat *c.* 9. §. 3. Simili modo suos Curatos instruunt Jansenistæ, & pro hac praxi adduncunt varia argumenta, nam

1. S. Ambrosius *lib.* 2. *de pen. c.* 9. ait, *Non ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddi Communionem velint, hi non tam se solvere cupiunt quam Sacerdotem ligare; suam enim conscientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt, cui præceptum est, nolite dare Sanctum canibus*. Resp. Non improbat praxim mox absolvendi, si pœnitens judicetur dispositus, neque enim dispositus apellatur *canis*, imo *l.* 4. *de Sacram. c. ult.* vult frequenter recurri ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ, sic enim habet, *Si quotiescumque effunditur Sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, ut semper mihi peccata dimittantur, qui semper pecco, semper debeo habere medicinam*.

2. S. Carol. Borr. *in Istr. past.* 2. c. 15. ait, *Est præterea consultum absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, qui tametsi dicant ac polliceantur, quod se eximent peccaco, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat*. R. Cum dicat esse consultum, non dicit fieri debere, sed posse, ubi ita videtur utile pœnitenti, & hoc etiam dixi *n.* 1764. Quod autem adversariis non faveat *S. Carol.* ostendit Alex. a S. Theresia *in tempestate novissima art.* 19. & 29. *qui a* 22. explicat ad longum reliquos textus, qui contrarii videntur.

3. Synodus Gebennensis *p.* 4. *tit.* 9. *c.* 5. ait, *Varii presbyteri se faciles exhibent in danda peccatorum remissa, modo peccatores spondeant emendationem, & elongationem a peccandi occasione proxima ∴ diligenter inquirendum est, num idem, num sæpius promiserint*. Et addit, quod per facilitatem absolvendi pereat *tum presbyterorum tum pœnitentium multitudo infinita*. S. Th. de Villa Nova *Concione in feria* 6. *post Dominicam* 4. *Quadr.* ait, *Vadat & concubinam e domo pellat, pecuniam alienam restituat, &c. & tunc ad Confessarium redeat, & absolvatur, hic rectus est ordo, hunc ordinem ne transgrediaris*. Simili modo loquitur Institutio Christiana Moguntinensis de satisfactione §. 1. R. Synodus loquitur de iis, qui sunt in proxima occasione peccandi, nec volunt deserere, quos etiam nos dicimus non esse absolvendos. *S. Th.* etiam vult non absolvendos, si prudenter præsumi non possit, quod serio, & efficaciter proponant suas illas obligationes adimplere. Quod si pœnitens ante hac fefellerit, neque nunc appareat speciale motivum credendi, quod moraliter certo sit post hanc vicem adimpleturus, etiam nos dicimus non esse absolvendum.

4. Bellarm. *Concione* 8. *in Domin.* 4. *Adventus*, ait, *Si vere cum Deo in gratiam redire desideratis, debetis primum diu, & multum in amaritudine animæ peccata præterita recogitare. Deinde ea largis, & diuturnis imbribus lacrymarum abluere, &c. non enim*, inquit, *esset hodie tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi*. Ib. *Con.* 9. sic exclamat, *quam multi veniunt onusti peccatis, in quæ jam millies ceciderunt & veniunt pridie vel ipso die summæ celebritatis, & statim volunt expediri, quasi hoc negotium esset ludus puerorum, nonne hi Deum non placare sed irridere voluisse videntur?* R. Non negamus utile esse diu, & multum se ad veram pœnitentiam præparare; sed dicimus non semper negandam esse absolutionem dispositis, quamvis se intra breve tempus disposuerint. Item agnoscimus, Confessarios quandoque esse nimis faciles; sed dicimus, Jansenistas esse nimis difficiles, medium est tenendum, ut nec Indulgentia palpet, nec rigor deterreat. Multa quidem exempla nimiæ indulgentiæ refert Pædagogus Christianus *t.* 1. *p.* 2. *c.* 14. §. 2. & Aveugle *serm.* 25. *pro Dom.* 4. *post Pascha*, sed Alex. a S. Theresia *a.* 19. 24. 26. affert non pauciora luctuosa exempla dilatæ absolutionis. Similia habet Harts, Pastor. in Ranst. *in disquif. Theol. de sigillo n.* 146. & 191. Leander a Mursia *in disquif. l.* 2. *d.* 1. *R.* 14. *n.* 3. apellat ad suam, & aliorum experientiam, contestans hanc ordinariam dilationem absolutionis non esse remedium, sed medium, quo pœnitens in ruinam adigatur, vel odiosa ei reddatur Confessio. *In dispensandis Dei donis*, inquit S. Leo *Ep.* 91. *non debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas gemitusque negligere, cum ipsam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inspiratione conceptam*. 1767

5. *Opstraedt q.* 2. sic argumentatur. Conversio peccatoris est mutatio cordis ab amore prædominante creaturæ ad amorem prædominantem Dei: atqui hoc non potest tam cito fieri. *Q.* 3. *c.* 7. dicit tum prius esse veram conversionem, quando aliquis per facta contraria retractavit priora crimina, neque credi debet pœnitentibus, inquit §. 3. quamvis se serio dolere dicant, quia non norunt statum animæ suæ, neque discernunt motus proprios, quia sæpe puniuntur cæcitate a Deo. Addit *c.* 8. §. 1. non ideo judicari debere aliquem esse capacem absolutionis, quod jam abstineat a peccatis, qui potest abstinere ab eis puro timore gehennæ, aut spe commodi temporalis, sine amore prædominante Dei; tum autem non est sufficiens dispositio ad absolutionem: ergo. R. Conversio *Magdalenæ*, *Zachæi*, *Latronis* in cruce, aliorumque infinitorum cito facta est, Filius prodigus ad se reversus cito indutus est stola prima. *Si dicas* verbis *S. Bernardi*, hæc esse non tam exempla quam miracula. *Contra est*, quia ista priora sunt exempla, quibus similia quotidie fiunt. Quam aut verbis illis *S. Bernardi* infideliter abutantur Jansenistæ in hac materia, de qua non loquitur *S. Beraardus*, ostendit Libellus dictus *Praxis solida a n.* 131. Deinde Ecclesia vetus, & nova habuit habetque praxim mox absolvendi, ut dictum est *n.* 1230. ergo Ecclesia judicavit conversionem non fieri ita tarde. Idem tenuerunt plurimi SS. PP. apud Fierlandt *in Concord. triumv. c.* 5. & apud Alex. a S. Theresia *a.* 11. inter quos S. Cyprianus *c.* 7. *de Cœna Domini*, S. Ambr. apud Baronium *t.* 4. *ad annum* 375. S. August. *in psalmum* 63. ait, *Numquid consilii corrigendi & mutandæ vitæ malæ in bonam, non est locus, non est tempus? nonne si vis, hodie fit, nonne si vis modo fit ∴. Ecce cum loquor, muta cor, & factum est*, l. 2. contra *Crescon. c.* 9. ait, *Sive ad bonum, sive ad malum parvo momento animus commutatur*. Similiter loquitur S. Chryf. *Hom. de B. Philogonia*, & *Hom.* 27. *in c.* 9. *Genesis*. Quod autem Deus peccatores prompte in gratiam recipiat, clare ex Scripturis, & PP. ostendit Alex. a S. Theresia *a.* 12. & *a.* 21. demonstrat ibidem docuisse *S. Franc. Salesium*, unde sic formari potest argumentum. Ad veram conversionem non requiritur nisi dolor de Deo offenso, & propositum non peccandi de cetero; sed hæc cito habere possumus: ergo. *Prob. min.* quia gratia Dei non deest, qui ultro offert, & ad pœnitentiam invitat. Deinde habemus infinita motiva eliciendi talem dolorem, & propositum: ergo. Rationes *Opstraedt* non urgent, nam ad hoc, quod dicit de amore prædominante, & timore gehennæ, responsum est, quando de attritione. Prudenter autem præsumi non potest, quod quis ex metu pure naturali diu abstineat a peccatis occultis, & internis. Præterea ad judicandum, quod vera sit conversio, non requiritur retractatio per facta contraria, uti constat ex dictis *n.* 1732. Et pœnitentes oppositum in se experiuntur, qui omnes non sunt excæcati a Deo, sed sæpe valde illuminantur, quando ad pœnitentiam accedunt. Neque ullus est Confessarius, qui sæpe non advertat pœnitentem, dum primo confitetur, sic esse dispositum, ut serio doleat, & proponat. Et emendatio subsequens probat fuisse verum dolorem, & propositum, ex eo autem, quod forte sequatur relapsus, concludi non potest defuisse verum dolorem vel propositum, ut dixi *a n.* 1729.

6. Quamvis certus sit Confessarius pœnitentem habere dolorem, & propositum, tamen dicunt Jansenistæ differendam esse absolutionem, ut dilatione perculsus magis abstereatur, & melius se disponat. R. Dixi *n.* 1764. aliquando esse hoc utile; sed non semper, finis enim hujus dilationis erit, ne penitens relabatur, atqui ad hoc plus sæpe juvat absolutio, uti expresse docet S. Th. *in suppl. q.* 25. *a.* 1. *ad.* 4. tum ob auxilia gratiæ, quæ confert Sacramentum, & quibus potest melius muniri absolutus, tum quia pia exercitia ab efficacitate Sacramenti habebunt majorem vim, eruntque Deo gratiora, & efficaciora, utpote 1768